

היה נח מאמין ומקווה, כי בני אדם ישובו בתשובה ותיבטל גזירת המבול, וכן הוא פשוטו של הענין: 'נח מקטני אמנה היה מאמין', אפילו בקטני אמנה היה תולה אמונתו ותקוותו שבכל רגע עלולים הם לחזור בתשובה, ולפיכך ' ואינו מאמין שיבוא המבול' שכן תשובתם של אלה עשויה לבטל את הגזירה.

מענה של תורה בשם "הה"ק מהר"י מוורקה" ז"ל

הקב"ה אינו זקוק לנו ולמעשינו

עלה זית טרף בפיה. (ח. יא)

במדרש (ב"ר לו. ג) מובא, כי בנוסף לכל החיות והבהמות, הכניס נח לתיבה זמורות ויחורים של כל מיני הצמחים, כדי שיהיה להם קיום לאחר המבול, חוץ ממין אחד, הזית. בביאור **בעלי תוספות** על התורה מופיעה הסיבה לכך שיחור של עץ זית לא נלקח לתיבה משום שהזית לא מחזיק מעמד שנה שלימה ללא אדמה. והנה, באורח פלא, כאשר שולח נח את היונה לאחר המבול לראות הקלו המים. היא חוזרת אליו כשעלה זית בפיה, וכל זאת כדי ללמד את נח ואותנו שלמרות שהקב"ה מצוה אותנו לעשות כך או אחרת, אין פרושו של דבר שהוא באמת זקוק לנו ולמעשינו, ואף על פי שנח נצטוו לבנות תיבה ולהכניס בה את כל החי והצומח כדי שיהיה להם קיום, אין להסיק מכך שבלעדיו הכל היה כלה והראיה, עץ הזית שלא הוכנס לתיבה המשיך להתקיים גם בלעדיה. הרבה רווח והצלחה לפני המקום, והוא אינו זקוק לנח כדי להציל את העולם. כל בניית התיבה היתה, איפוא, זכות שניתנה לנח, להשתתף, כביכול, עם הקב"ה בהחזקת העולם. דברים אלו הם כלל יסודי באמונה היהודית, הקב"ה מוביל את העולם אל עבר תכליתו, ללא קשר למעשי בני האדם הבחירה שנותנה ביד האדם היא, האם הוא יהיה שותף לכך או לא. הקב"ה הרבה לנו תורה ומצוות כדי לזכות אותנו, ולא משום שהעולם באמת נצרך לנו כדי להגיע אל תכליתו.

"ומתוך האור"

צא מן התיבה אתה ואשתך (ח. טז)

כתוב במדרש רבה (פרק לד יד): אמר נח כשם שלא נכנסתי בתיבה אלא ברשות כך אין אני יוצא אלא ברשות **"בא אל התיבה"**, **"ויבא נח"**, **"צא מן התיבה"**, **"ויצא נח"** עכ"ל. יש לשאול: אם כן מדוע שלח נח את העורב והיונה לבדוק אם כלו המים מן הארץ, הלא סוף כל סוף לא יצא בלי ציווי מיוחד מהשם יתברך **"צא מן התיבה"**. ואולי אפשר לומר על פי מה דאיתא בבראשית רבה (לד.ב), על הפסוק **"ה' צדיק יבחר"**, זה נח שנאמר צא מן התיבה, ע"כ. ופירש **בעץ יוסף**: צא מן התיבה, לנסותו בא היעמוד במצוותיו שלא לצאת חוצה בלי רשותו אף על פי שכבר היה ראוי לצאת. לפי זה ניתן לומר שנח רצה להגדיל את הנסיון שלו, ולכן שלח את היונה

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים הנה... (ו. ט)

ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים (רש"י)

אומר המהר"ל **"גור אריה"**, בכך שהקדימה את **'תולדותיהם של צדיקים'**, היינו את מעשיו הטובים של נח, לפסוק האומר **"ויולד נח שלשה בנים"**, באה התורה ללמדנו כי מעשיו הטובים של האדם הם העיקר בחייו. טעם הדבר, כי בבניו של האדם, גם הקב"ה שותף, כמאמר חז"ל: ג' "שותפים באדם" (נידה לא.), אבל מעשיו הטובים של האדם, כל כולם שלו הם, שהרי: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג.). זאת ועוד, הבנים אינם 'גופו' של אדם, בעוד שהמעשים הטובים הם גופו ואין לך תולדות גדולות מהם, שהרי מעשיו הטובים נחשב לאדם כאילו הוא מוליד את עצמו.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

את שם את תם ואת יפת (ו. י)

חם, קטן שבאחים היה, ולמה העמידו הכתוב בין שם ליפת? מתרצים המפרשים, שכיון שראוהו עושה מעשה חם, והולך בדרך לא טובה, אמרו הבה ונכניסנו בינינו, בין האחים הטובים, כדי שילמד ממעשינו ויטיב את דרכיו. והנה, לא מצינו שפעולה זו של התחברות לצדיקים החזירה למוטב את חם בעצמו, אבל יתכן שהיא סייעה לאחד מצאצאיו, והעלתה אותו לשיאים רוחניים, עד שהיה מתאבק בעפר רגליהם של תלמידי חכמים. צאצא זה, הלא הוא טבי עבדו של רבן גמליאל, היה ישן תחת המיטה בסוכה, כדי לשמוע דברי חכמים. ומצינו בתוספתא שטבי היה כל כך גדול בחכמה, עד שרבן גמליאל רצה להסמיכו, ורק משום היותו נכדו של חם נמנעה ממנו הסמיכה. ואולי אפשר לומר שחוכמתו של טבי באה לו בזכות סבו, חם, שהוצב בין שם ויפת, ולכן זכה הצאצא למה שזכה. יש לנו ללמוד מכך שלעולם אי אפשר לדעת באיזו מידה תשפיע התקרבותו של האדם אל האנשים צדיקים ומקדשי שם שמים. לפעמים די במעשה אחד של הצדיק כדי לשגר קרני 'לייזר' ענקיות אל האדם העומד מן הצד ומתבונן במי שעושה את המעשה. כיצד מקדשים שם שמים ומשפיעים על הבריות? האם מדובר דווקא במעשים הכי גדולים, או שמא יש פעולות שהן בהחלט בהישג ידינו, וכל אחד מאתנו יכול להגיע עדיהן?

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

ויבא נח ויבניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התיבה מפני מי המבול (ז. ז)

אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לתבה עד שדחקוהו המים. (רש"י) כיצד יתכן לומר על נח, אשר אמרה עליו התורה: **"צדיק תמים"**, כי לא היה מאמין שלם, אלא עד הרגע האחרון

תורה זכה זרעו במצות ציצית, מה שאין כן יפת שנתרשל בקיום המצוה יקבל שכרו רק באחרית הימים במלחמת גוג ומגוג. הכל מחושב למעלה.

ספר "אוצרות התורה"

הלכה: כיבוד אב ואם:

כתב השו"ע (יו"ד סימן ר"מ ס"ה): זה שמאכילו ומשקהו משל אב ואם, אם יש להם, ואם אין לאב ויש לבנו, כופין אותו וזן אביו כפי מה שהוא יכול וכו'. רמ"א: ויש אומרים דאינו חייב ליתן רק מה שמחויב ליתן לצדקה וכו' ובפסקים ותשובות (אות יח) כתב: בעיקר דין זה שחייב לזון את האב מכספו כשאין לאב, יש בזה נידון נרחב בראשונים אם החיוב הוא מדין כיבוד אב, או שזה רק מדין צדקה, מאחר דקיי"ל דכיבוד הוא משל אב ולא משל בן. ונפקא מינא באופן שהבן עני, ואינו חייב לתת צדקה לשאר עניים, שאם חיובו הוא מדין צדקה, א"כ פטור מלפרנס את אביו כמו שנפטר מלתת צדקה לשאר עניים, ואם החיוב מדין כבוד אב, מ"מ מחויב במזונות אביו, ולהשכיר את עצמו או לחזור על הפתחים, משום כיבוד אב, והכרעת רוב הפוסקים בזה שחייב רק מדין צדקה.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: אם עקרת דקל, ה' יצמיח אותו מאותו שורש, אבל אתה תבוא על עונשך.

ספר "אלף פתגם ופתגם"

חקירה: ביאה במקצת: צריך רק את מקצתה, או כשיש מקצתה נחשב כאילו יש את כולה. (קובץ הערות יט-א, ב).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: כחום היום

ביום קיץ לוהט נזדמנו יחד שלוש דיינים: רבי אייזל חריף, רבי יצחק אלחנן מקובנא ורבה של קוברין, החום העיקר ללא נשוא, עד כי היה קשה לנשום. נענה רבי אייזל ואמר: אין תימה שחם כל כך, הרי מצינו בגמרא: לעולם יראה דין את עצמו כאילו גיהנום פתוחה לו מתחתיו, עכשיו ששלושה דיינים נזדמנו יחד, ברור שהחום כבד ללא נשוא. ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קטז)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריא. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

לראות האם נגמרו המים. כי אם לא נגמרו המים אין לו נסיון כלל לצאת. לצאת לאן? לאבדון. אבל כאשר גילה שכלו המים ובכל זאת הוא ממתין לציווי הבורא זה נקרא שעמד בנסיון.

ספר "להתעזר"

כאהבתך

היצר הרע מטיב עם האדם כדי להשכיחו תפקידו

פי יצר לב האדם רע מנעריו (ח. כא)

תדע לך שכן הוא, כי תינוק רוצה רק ליפול או לילך לאש ליפול מהשולחן וכד' וזה מחמת כי היצר הרע רע מנעוריו, ורוצה להפילו לשחת. (מדרש בראשית). העיר הגה"צ רבי אברהם דב אדמס זצ"ל, שהדברים טעונים ביאור שהרי במציאות, היצר לא רק שרוצה במפלת האדם, אלא אדרבה, לפעמים הוא מטיב איתו בנותן לו להינות מכל מנעמי ותענוגי העולם הזה? וביאר זאת במשל: משל לאדם ששנא מאוד את חברו, עד כדי כך שרצה להרגו. תמיד היו מחשבותיו איך יוכל להזיק לו. יום אחד הוא פוגש את שונאו ברחוב, והלה מאיר את פניו אליו ומזמינו לסעוד עמו במסעדה ושם הוא קונה לו מכל מעדני עולם הטובים והיקרים ביותר, ואף מעניק לו מתנות יקרות ערך. ידיד שפוגש אותו שואל אותו: איך יתכן ששונאך הגדול, מטיב איתך עכשיו? אך הלה לא מתייחס, ממשיך לאכול ולהינות שעות ארוכות במחיצתו של שונאו הגדול. לאחר מכן התברר שבאותו יום ביקר בעיר קרוב משפחתו מהעשירים הגדולים בעולם, שבמשך כל היום חיפשו כדי לתת לו הון רב שיוכל לעמוד לו לעזרה כל ימי חייו. אותו אדם שידע מכך החליט להעסיק את שונאו כל היום כדי שלא יפגוש את אותו קרוב ולא ינהה מכספו. ואכן כשאותו קרוב לא מצא אותו נסע לדרכו. כמובן שלצערו של אותו אדם אין סוף על שנענה לאותה הזמנה ולהנאות הרגעיות של אותה סעודה, והפסיד את כל הכסף שיכל לקבל. זו פעולת יצר הרע שמוכן לתת לאדם כל מנעמי עולם הזה, ולו כדי להשכיח ממנו תכליתו שלשמה בא לעולם, ולהפסידו, חלילה, את כל חיי העולם הבא.

ספר "לתת עליון"

ערכה של התאמצות המצוה

ויקח שם ויפת את השמלה (ט. כג)

פירש רש"י: ויקחו אין כתיב כאן אלא ויקח, למד על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת. ולכן זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו שנאמר: "אתן לגוג מקום שם קבר" (יחזקאל לט). ביאר רב זלמן סורוצקין זצ"ל בספרו "אוזנים לתורה" שיש בזה מדה כנגד מדה, שם שעשה את המצוה בחיות ובהתלהבות, באותה מדה מדדו לו שכרו, בבגד של אדם חי המחוייב בציצית. מה שאין כן יפת שרק נגרר אחר שם בקיום המצוה ועשאה כמצות אנשים מלומדה ולא בחיות ובהתלהבות, באותה מדה מדדו לו שכרו, בכיסוי עפר למתים שזרעו יזכה לקבורה. ועוד מדה כנגד מדה ישנו כאן, שם שנזדרז בקיום המצוה, קיבל את שכרו בזריזות, שכבר מעת מתן

